

ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ УЧНІВ 5–6 КЛАСІВ

Шевчук Лариса,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник
відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури,
Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

 sh_l_m@ukr.net

Для сучасної системи загальної середньої освіти України характерна певна специфіка програмно-методичного забезпечення – використання освітніх і типових (модельних) програм, навчальних програм, розроблених у попередні роки.

На сайті Міністерства освіти і науки України розміщено таке трактування поняття «освітня програма»: «єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом загальної середньої освіти для досягнення учнями результатів навчання», розроблений на основі Державного стандарту загальної середньої освіти відповідного рівня, схвалений педагогічною радою закладу освіти та затверджений директором. Освітня програма містить інформацію про вимоги до здобувачів освіти, які розпочинають навчання; опис загального обсягу навчального навантаження й очікуваних результатів та його конкретизацію у вигляді переліку освітніх галузей, предметів, дисциплін, їх зміст та послідовність вивчення тощо; деталізацію форм навчання та ін.

Для сьогодення характерне використання типових (модельних) освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України, у яких відображено Типовий навчальний план; розмежовано інформацію про мету й зміст навчання, очікувані результати навчання здобувачів освіти відповідно до освітніх галузей.

З 2022 року поетапно упроваджуються такі модельні навчальні програми для навчання української мови, як державної учнів 5–9 класів нової української школи:

- «Українська мова для класів з навчанням молдовською мовою. 5–9 класи» (автори: Свінтковська С., Верготі Л., Ткаченко С., Цимбал Т.);
- «Українська мова для класів з навчанням румунською мовою. 5–9 класи» (автори: Фонарюк Т., Кульбабська О., Філіп Ю., Костіна-Кніжницька А., Сиротюк О.);
- «Українська мова для класів з навчанням угорською мовою. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Гнаткович Т., Шумицька Г., Борисова Є., Лукач А.);

▪ «Українська мова для класів з навчанням угорською мовою. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Черничко С., Певсе А., Кордонець О., Барань Є., Чонка Т., Павлович Ю., Беца С., Кантор С., Кейзі-Бак С., Копас І., Павлович О., Стець М., Чейке О.).

Модельним навчальним програмам притаманні певні відмінності. Наприклад, у модельній навчальній програмі «Українська мова для класів з навчанням угорською мовою. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори-укладачі: Черничко С., Певсе А., Кордонець О., Барань Є., Чонка Т., Павлович Ю., Беца С., Кантор С., Кейзі-Бак С., Копас І., Павлович О., Стець М., Чейке О.) описано компетентнісний потенціал предмета — ключові компетентності та відповідне формування вмінь і ставлень при засвоєнні предмета. Спостерігаються також відмінності, зумовлені специфікою рідної мови та результатами її порівняння з українською мовою.

Щодо попередніх версій програм варто зазначити, що у 2017 році було затверджено оновлені навчальні програми з української мови для класів з навчанням мовами корінних народів, національних меншин закладів загальної середньої освіти. Зокрема це навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою, польською мовою, російською мовою, румунською мовою, угорською мовою (програми розміщені на сайті Міністерства освіти і науки України у розділі «Навчальні програми для 6–9 класів»).

Водночас учителі мають можливість створювати навчальні програми для навчання української мови як державної на основі Державного стандарту базової середньої освіти, дотримуючись низки вимог та враховуючи відповідні рекомендації й поради. Зокрема, у пояснювальній записці окреслити мету й завдання предмета або курсу, перелічити й описати змістові лінії тощо. Навчальний матеріал подати лінійно, концентрично або об'єднавши у блоки, що зумовлює послідовне викладення навчального матеріалу з поступовим ускладненням, повторне вивчення окремих розділів і тем з розширенням та поглибленням змісту, забезпечення альтернативи або надання можливості заміни окремих розділів або тем. Важливо окреслити зміст навчального предмета, очікувані результати, рекомендовані види навчальної діяльності. Обов'язковим є дотримання наступності у вивченні української мови учнями 4-го класу і 5-го класу.

Необхідно також підкреслити, що розроблення навчальних програм для вивчення української мови як державної (зокрема тих, які використовують у закладах освіти із навчанням мовами національних меншин) потребує від потенційних авторів досконалого володіння як українською мовою, так і мовою, яка є рідною для учнів, що необхідне для врахування у процесі навчання студентів педагогічних закладів вищої освіти, підвищення кваліфікації й перепідготовки учителів.

Використані джерела

Гнаткович, Т., Шумицька, Г., Борисова, Є., Лукач, А. (2022). Модельна навчальна програма «Українська мова для класів з навчанням угорською мовою. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni>.

prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5–9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mov.dlya.klasiv.z.uhor.mov.5–9-kl.Hnatkovych.ta.in.14.07.pdf

Навчальні програми для 6–9 класів. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5–9-klas>

Освітні програми. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>

Свінтковська, С., Верголі, Л., Ткаченко, С., & Цимбал, Т. (2022) Модельна навчальна програма «Українська мова для класів з навчанням молдовською мовою. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5–9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.dlya.klasiv.z%20mold.mov.5–9-kl.Svintkovska.ta.in.14.07.pdf>

Фонарюк, Т., Кульбаська, О., Філіп, Ю., Костіна-Кніжницька, А., Сиротюк, О. (2022). Модельна навчальна програма «Українська мова для класів з навчанням румунською мовою. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5–9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.dlya.klasiv.z.rum.mov.5–9-kl.Fonaryuk.ta.in.14.07.pdf>

Чейке, О. (2022). Модельна навчальна програма «Українська мова для класів з навчанням угорською мовою. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5–9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.dlya.klasiv.z.uhor.mov.5–9-kl.Chernychko.ta.in.14.07.pdf>

Черничко, С., Певсе, А., Кордонець, О., Барань, Є., Чонка, Т., Павлович Ю., Беца, С., Кантор, С., Кейзі-Бак, С., Копас, І., Павлович, О., Стець, М.,

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ІНШОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ 7–9 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ

Яковчук Михайло,

науковий співробітник

відділу навчання іноземних мов,

Інститут педагогіки НАПН України,

м. Київ, Україна

mjakow978@gmail.com

Проблему реалізації комунікативних цілей через оволодіння вміннями монологічного мовлення досліджували такі науковці в галузі методики владання іноземних мов, як Л. В. Калініна, В. А. Бухбіндер, В. Л. Скалкін, С. Ю. Ніколаєва, С. В. Гапонова та ін. За Бухбіндером В. А., монологічне мовлення слугує для реалізації різних комунікативних цілей, для повідомлення інформації, для впливу на слухача через аргументацію а також спонукання до дії чи запобігання дії (Buchbinder, Strauß, 1986, с. 178).